

Udržitelný rozvoj České republiky - Blýská se na lepší časy?

Eduard Petiška

Envigogika 9 (2) – Inspirace/ Inspiration

Publikováno/Published 31. 10. 2014

DOI: [10.14712/18023061.459](https://doi.org/10.14712/18023061.459)

Abstrakt

Článek pojednává o diskuzním semináři Společnosti pro trvale udržitelný život (STUŽ), v jehož rámci byla prezentována Rada vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR). Účastníci panelové diskuze vystoupili s příspěvky v nichž představili jak dosavadní činnosti RVUR, tak i její nedávno proběhlou rekonstrukci a vize do budoucna. V následné diskuzní části byly probírány jednotlivé aspekty udržitelného rozvoje v České republice i v zahraničí, pozornost byla věnována také současné činnosti a předpokládaným aktivitám RVUR. Diskutovalo se např. o institucionálním ukotvení Rady, problematice tvorby prognóz a strategií a vzdělávání k udržitelnému rozvoji.

Klíčová slova:

Udržitelný rozvoj; strategie udržitelného rozvoje; Rada vlády pro udržitelný rozvoj

Úvod

[Společnost pro trvale udržitelný život \(STUŽ\)](#) uspořádala v úterý 4. listopadu 2014 v Domě techniků na Novotného lávce v Praze pozoruhodnou akci v rámci svých pravidelných diskuzních seminářů. Tříhodinová debata o činnosti [Rady vlády pro udržitelný rozvoj \(RVUR\)](#) nazvaná *Jaké jsou cíle a funkce Rady vlády pro udržitelný rozvoj aneb Blýská se na lepší časy?* Účastníci z řad členů STUŽ studentů různých humanitních oborů zcela zaplnili přednáškový sál a tím přispěli k značně zvýšené koncentraci oxidu uhličitého v místnosti.

K vysoké účasti přispěl nejen zájem o činnost Rady, ale i možnost poslechnout si zajímavé osobnosti, které vystoupily v panelové diskusi. Tu moderoval Ing. Jiří Dlouhý, člen RVUR a předseda STUŽ. Zúčastnili se jí také další členové RVUR - známý politik a současný ředitel Odboru poradců a poradkyň předsedy vlády PhDr. Vladimír Špidla, významný český ekolog a politik prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc., d.h.c a ředitelka Odboru pro udržitelný rozvoj na Úřadu vlády České republiky PhDr. Anna Kárníková, která je také tajemnicí Rady. Přítomni byli rovněž zástupci neziskového sektoru - Ing. Petr Lebeda, zakladatel a ředitel Pražského institutu pro globální politiku Glopolis a český biolog a místopředseda STUŽ prom. biol Pavel Šremer. Diskuzní seminář uvedl Jiří Dlouhý, který krátce představil STUŽ a její aktivity, a posléze samotnou debatu. V úvodu nastínil historii vzniku a fungování RVUR. Ta nejprve fungovala při Úřadu vlády a poté se z důvodů politické nepřízně přesunula na Ministerstvo životního prostředí (MŽP) a její činnost byla částečně utlumena důrazem na environmentální pilíř. Rozhodnutím současné vlády se Rada vrátila zpět na Úřad vlády. Po tomto úvodu do problematiky již představil jednotlivé diskutující a předal jim slovo.

Jako první promluvil Vladimír Špidla, který účastníkům nastínil koncepci [antropocénu](#), současného stavu planety a udržitelného rozvoje. Zdůraznil, že klíčovým prvkem a rozhodujícím okamžikem pro udržitelný rozvoj je schopnost společnosti zacházet sama se sebou. Poté se věnoval situaci v České republice a nedostatečné schopnosti českého systému vládnutí vytvářet strategické představy, což má negativní důsledky pro udržitelný rozvoj. Z tohoto důvodu se také podílel na obnovení RVUR, v němž sehrál důležitou úlohu. V příspěvku popsal průběh dosavadní činnosti RVUR a důležitost jejího ukotvení na Úřadu vlády České republiky a zároveň podřízení premiérovi jako jejímu předsedovi.

Po Vladimíru Špidlovi přednesla svůj příspěvek Anna Kárníková, která přítomné uvedla do způsobu, jakým funguje Odbor pro udržitelný rozvoj, a jak spolupracuje s RVUR. Nejprve se zabývala kontextem fungování Odboru. Vyzdvihla příznivou politickou situaci, která poskytuje příležitost nefungovat pouze na operativní úrovni, nýbrž vytvářet dlouhodobější struktury. Jako další pozitivní fakt zmínila přijetí zákona o státní službě, který přispěje ke stabilizaci agend a navázání agend na různé resorty, což je také možnost, jak agendu udržitelného rozvoje na Úřadu vlády *udržitelně* zakotvit. Jako třetí dobrou zprávu uvedla programové prohlášení současné vlády, ve kterém vláda deklaruje přijetí závazku udržitelného rozvoje. Poté se věnovala jednotlivým principům, na kterých je postavena činnost odboru. Nejdříve zmínila *rovnováhu všech pilířů udržitelného rozvoje*, tedy podporu nejen environmentálního, ale i sociálního a ekonomického pilíře. Dalším důležitým principem je *zaměření se na procesy řízení*, tedy schopnost komunikace nejen s politiky, ale i se strategickými útvary ministerstev, a využití evropských fondů. Jako třetí princip uvedla *veřejné působení*, to znamená komunikaci s veřejností. Za tímto účelem došlo také k obnově Fóra pro Udržitelný rozvoj. To se bude konat každoročně jako centrální událost komunity, která existuje kolem udržitelného rozvoje. Letošní ročník se uskuteční již v pátek 28. listopadu 2014 od 10.00 do 16.00 v Lichtenštejnském paláci u parku Kampa. Anna Kárníková na něj posluchače srdečně pozvala. Fórum zahájí premiér České republiky a předseda Rady vlády pro udržitelný rozvoj Bohuslav Sobotka. Hlavním hostem Fóra bude Simon Upton, ředitel Direktorátu OECD pro životní prostředí. Jako čtvrtý princip zmínila *posílení mezinárodní spolupráce a mezinárodních vazeb* na OECD, OSN, popř. další organizace, a výměnu dobré praxe a komunikace s dalšími resorty. V závěru vyjádřila naději, že se Odbor a RVUR stanou něčím na způsob určitého gravitačního centra udržitelného rozvoje, které bude propojovat všechny druhy aktérů.

Poté byl vyzván ke slovu Pavel Šremer, jenž v minulosti vypracovával různé strategie udržitelného rozvoje. Pavel Šremer svůj příspěvek podložil powerpointovou prezentací *Několik námětů pro práci RVUR a jejích výborů aneb odstraňme zaostávání*, která je k dispozici k volnému stažení [zde](#). V prezentaci zmínil náměty jak věcné, tak organizační. Vyzdvihl zejména nutnost finančního zajištění jednotlivých aktivit, stejně jako odborného zázemí a evropskou a mezinárodní spolupráci.

Na prezentaci Pavla Šremra navázal další zástupce neziskového sektoru, Petr Lebeda, jako předseda sdružení, které se snaží koordinovat společný postup a přípravu neziskových organizací zabývajících se především rozvojovou, vzdělávací a environmentální tematikou i akademické sféry v přípravě na [Evropský rok rozvoje](#). Ten navazuje na připravované přijetí koncepce sady budoucích mezinárodních rozvojových cílů [Cílů udržitelného rozvoje](#), které by měly propojit environmentální a rozvojové proudy v rámci udržitelného rozvoje. Tyto cíle, jež mají být univerzální, se budou týkat rozvojových i rozvinutých zemí. Měly by být schváleny na podzim příštího roku a bylo by je vhodné implementovat i v rámci České republiky. Na této agendě by pak bylo dobré spolupracovat napříč jednotlivými resorty (a ne pouze v rámci MŽP, jak tomu bylo dosud). Agenda by měla být transformativní a vést k strukturálním změnám. Apeloval na důležitost zapojení soukromého sektoru do implikace opatření zaměřených na udržitelný rozvoj a zejména na potřebu vytyčit si tzv. společný narativ, tedy cíle udržitelného rozvoje České republiky a jejich komunikaci napříč společnostmi. Zmínil také zajímavou publikaci, kterou vytvořil [Zelený kruh](#) ve spolupráci s [Českým fórem pro rozvojovou spolupráci \(FoRS\)](#) s názvem *Cesta k celistvosti a sebe-vědomé Česko: Příležitosti nejen pro rozvojové a ekologické organizace po roce 2015* (k dispozici volně ke stažení [zde](#)), která se zabývá vizí cílů udržitelného rozvoje pro Českou republiku.

Na závěr přednesl svůj příspěvek Bedřich Moldan. Vyzdvihl kvalitu předešlých příspěvků a navázal na Pavla Šremra. Pohovořil o českém deficitu v oblasti udržitelného rozvoje, dále pak zmínil důležitost triády, která propojuje občanskou společnost, byznys a státní správu. Vyjádřil potěšení, že proběhla úspěšná resuscitace RVUR, a zdůraznil, že již existuje institucionální základ v podobě Odboru pro udržitelný rozvoj, což je určitý předpoklad pro změnu exekutivní úlohy. Informoval o zasedání RVUR, a jejím usnesení o vytvoření osmi výborů, v jejichž rámci by se měla odehrávat hlavní práce. Bedřich Moldan se stal v rámci RVUR předsedou Výboru pro strategii, který bude vyvíjet aktivitu ve dvou oblastech, a to prostřednictvím pracovních skupin. První oblast se bude věnovat principům udržitelného rozvoje, formulacím základních priorit, zásad a principů v souvislosti s kvantifikovatelnými indikátory, a tím bude pokračovat v existující tradici. Druhá oblast se zaměří na strategickou práci a bude směřovat k tomu, aby dosavadní zkušenosti, metodiky, strategie a databáze byly analyzovány, vyhodnoceny a na základě výsledků učiněny patřičné závěry. Dále zdůraznil potřebu, aby jednotlivé výstupy byly vázány na určitý vědecký základ a politika udržitelného rozvoje tak byla založena na pevném podkladu tvořeném daty a solidní vědeckou evidencí (tzv. [evidence based policy](#)). Na závěr vyjádřil naději, že se bude pokračovat v nedávno učiněných krocích a s pomocí nevládního sektoru, byznysu a státní správy se vývoj vydá správným směrem.

Následovala úrodná diskuze, v níž probíhala interakce mezi jednotlivými přednášejícími a dalšími účastníky besedy. Diskutující se ve svých otázkách, odpovědích a připomínkách věnovali následující problematice: resortnímu ukotvení RVUR, potřebám analýz, prognóz a důležitosti systematické tvorby strategií, dále územnímu plánování, evropskému institucionálnímu prostředí a ukotvení udržitelného rozvoje v jeho rámci; dále se diskutovalo na téma vzdělávání k udržitelnému rozvoji; udržitelný rozvoj v kontextu kompetenčního zákona; lokální i mezinárodní aspekty udržitelného rozvoje; zazněly i diskuzní příspěvky k jednotlivým pilířům udržitelného rozvoje a dalším tématům. Záznam z diskuze a celé besedy je volně přístupný ke shlédnutí [zde](#).

Bc. Eduard Petiška

Student navazujícího magisterského oboru sociální a kulturní ekologie na FHS UK. V Centru pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy se podílí na chodu odborného recenzovaného periodika *Envigogika* a vzdělávací platformy *Enviwiki*, kde rovněž publikuje články.